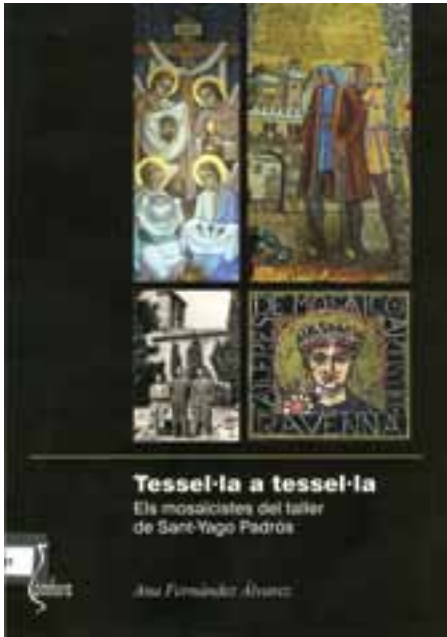

FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, Ana. **Tessel·la a tessel·la. Els mosaïcistes del taller de Sant-Yago Padrós.** Terrassa: Fundació Torre del Palau, 2010 (Col·lecció "Àmfora", núm. 8). 245 pàgines.

Presentem a *Terme. Revista d'història* la ressenya d'una recerca que ha elaborat Ana Fernández. La catedràtica d'Art de la Universitat de Barcelona Mireia Freixa, que el prologa, ens indica que es tracta d'un treball ben redactat, amb una prosa àgil, amb tots els criteris que ha de tenir un llibre científic: notes documentals, arxius consultats, ús de la història oral, etc., i clou dient: «El resultat és un treball meticulós de recuperació de la biografia i de la producció de Padrós i de tot el seu entorn» (p. 12). En el prefaci, l'autora de la investigació ens especifica que vol assenyalar també la feina i la creativitat d'alguns artesans i artistes que fins ara han estat ignorats. Al voltant de Padrós hi havia un equip de persones que van col·laborar en les

creacions de les seves obres i que van aconseguir crear una marca empresarial durant les dècades dels anys quaranta, cinquanta i seixanta, en què van executar els mosaics més importants de l'Estat espanyol. Treballaven amb la tècnica musiva.

Aquest artista terrassenc, nascut el 4 de juny de 1918, va fer els seus estudis primaris a l'Escola Pia de la nostra ciutat, i els secundaris a l'Institut Elemental d'Ensenyament Mitjà que hi havia en aquells moments, on, entre altres professors, va rebre classes de dibuix de l'escultor Carlos Armiño Gómez. Aquest el va ajudar a descobrir el seu talent i el va endinsar en el món de l'art. Després va continuar els seus estudis a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona i a les aules d'art de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, vinculada històricament, igual que l'antiga Escola d'Arts i Oficis (actualment Escola Superior de Disseny i Art), a l'edifici de la Llotja de Barcelona. No va arribar a llicenciar-se en cap de les especialitats cursades, malgrat ser-ne un alumne brillant. Ja des de molt jove va dedicar moltes de les seves hores al dibuix i entrà en contacte amb l'escola d'Olot. Va visitar sovint aquesta ciutat, on va prendre múltiples apunts al natural. Amb divuit anys, pel febrer de 1936, Padrós es va adherir al moviment falangista i, a partir d'aquell moment, va deixar d'anomenar-se Jaume i es va començar a presentar com a Santiago. Va estar setze mesos al front i, acabada la guerra, va ser destinat a Molins de Rei, on va conèixer Montserrat Pascó i Massó, que seria la seva esposa i que a partir d'aleshores es convertiria en el model que utilitzaria a gairebé totes les figures femenines que apareixerien en la seva producció artística.

Un dels primers encàrrecs que va rebre com a pintor va ser el que li varen fer les

Germanes Carmelites de Vedruna de Terrassa, el 1939, per a la capella del seu col·legi del carrer del Vall, obra basada en un disseny d'Eduard Blanxart. També fou professor de dibuix i director de l'Acadèmia de Belles Arts de Terrassa (1940-1944), situada en un petit local del carrer de Gavatxons. Va ser en aquests anys quan va presentar la seva primera exposició individual als Amics de les Arts. La seva obra es mantenia dins dels canons del classicisme italià, aquells que la crítica oficiosa i franquista del moment començava a fer-se seus.

A l'edat de 25 anys, a través del consolat alemany de Barcelona, va obtenir una beca per anar a estudiar a la Hermann-Göring Meisterschule für Malerei. Va rebre classes del pintor Werner Peiner, un artista influït per l'expressionisme i especialitzat en obres paisatgístiques. Al mateix temps va estudiar als tallers dels escultors Georg Kolbe i Arno Brecker a Berlín, i al de Joseph Thorak a Munic, considerats com els artistes més destacats d'Alemanya. Va passar escassament un any fora de la seva ciutat natal, però quan va arribar estava embolcallat per l'aurèola d'artista i havia rebut una sòlida formació.

Un dels apartats més interessants del llibre és l'anàlisi que l'autora fa del taller de Padrós i dels seus mosaïcistes. Hi van treballar Ramon Fonollosa i Ginesta, Cristóbal Picón Rodríguez, Fernando Plaja Millanes i Rosend Gibert i Vila, sempre buscant un perfeccionisme en la feina feta. També va incorporar al seu equip un italià, Ferruccio de Biasio, i un especialista en vidre, de Murano, Mario Mallerle Belokansky, així com la família Maragliano. L'autora ens demostra la importància que van tenir totes aquestes persones en el conjunt dels mosaïcistes catalans. La recerca ens explica com es treballava, com estaven organitzats els tallers

de Mosaicos de Arte Ravenna de Terrassa, les Manufactures Regiopistrina de Molins de Rei o l'empresa Mosaics Artístics Egara, i ens planteja la relació que hi ha entre disseny i tècnica.

L'Ana Fernández també ens situa la Terrassa del Noucentisme, en la qual tant va influir Eugeni d'Ors, que va ser qui va projectar Padrós vers la seva expansió professional dins de l'Estat espanyol, obrint-li la porta a multitud d'encàrrecs i de projectes arreu, que s'exposen molt bé. En aquells moments, també, el fet d'aparèixer aplaudit per la crítica en cercles de caire ideològic divers, va significar tot un èxit per a ell. Això li va obrir les portes davant d'una clientela diversa i econòmicament molt potent. Fou decisiva, altrament, la seva amistat amb Aureli Biosca, terrassenc arrelat a Madrid, que regentava una galeria d'art i des d'aquella ciutat comercialitzava els seus productes.

De la lectura del llibre deduïm l'enorme producció que va sortir dels seus tallers. Cal remarcar la reforma del tron de la Mare de Déu, a Montserrat (1946), dissenyada amb plafons de mosaic venecià i aplicacions de pa d'or dissenyats per Josep Obiols. També va col·laborar amb arquitectes importants com Luis Moya a la Universitat Laboral de Gijón. No podem deixar d'esmentar la seva obra a la cúpula de la Basílica del Valle de los Caídos (1951-1958). A Terrassa va deixar una gran obra de variades temàtiques, com la sala de ball del Gran Casino, sobre disseny d'Eduard Blanxart, el Temple dels Nens a l'Escola Pia, el timpà de la capella del Cementiri Municipal, etc.

És d'una gran bellesa el plafó musiu que decorava, amb peces de marbre i amb el tema titulat "Ariadna", l'entrada de la fàbrica Mach Gutsens e Hijo, dissenyada el 1941 per l'arquitecte racionalista Ignasi

Escudé i Gibert i coneguda com La Magdalena, situada al carrer Faraday. En aquest disseny, Padrós va fer que una de les figures fos el retrat d'Eugeni d'Ors, com a homenatge a una de les persones que més l'estava ajudant i amb qui més ascendent estètic tenia en aquells moments.

Tal com apareixia en la seva publicitat, el seu taller es va especialitzar en pavimentació d'edificis, decoració de murs, sostres, cúpules i elements exteriors: fonts, monuments, façanes, nínxols, etc. Rebia grans encàrrecs i també peticions de treballs per a residències d'industrials, entitats, esglésies, empreses, domicilis d'estiu, col·legis o hospitals, abastant un conjunt molt variat.

A més a més de dirigir la seva empresa, va col·laborar de manera activa amb els ambients culturals de Terrassa i mantenia una vida social molt intensa entre la nostra ciutat, Molins de Rei i Madrid. Un dels millors encàrrecs realitzats va ser l'absis de la capella privada de l'industrial terrassenc Francesc Torredemer i Canela, situada a la finca Torre del Pi de Premià de Mar. Cap als anys cinquanta van sortir del seu taller els mosaics de la desapareguda escola Lanaspargiralt o el dedicat al tema de l'Assumpció de la Mare de Déu per a la casa de Joan Joly i Fontanals situada a Sant Feliu de Guíxols.

Padrós va morir el maig de 1971 en un accident automobilístic a prop del Vendrell. Casualitats del destí, venia precisament de cobrar un dels darrers mosaics, "Al·legoria de la caça major", col·locat a la casa de Frederic Segura i Freixa, a Matadepera. Va ser enterrat al cementiri de Coma-ruga, on estiujava, i els minyons del Vendrell varen aixecar el seu taüt durant el sepeli. Posteriorment se li van fer diversos homenatges i l'Ajuntament de Terrassa li atorgà de manera pòstuma la Medalla d'Or de la ciutat.

L'Ana Fernández Álvarez, que tant ha treballat diversos aspectes de la nostra història local, ha elaborat una completa biografia de Santiago Padrós, el qual, malgrat els reconeixements que va rebre en vida, havia estat injustament oblidat en els darrers anys. Recull i detalla la seva obra, i també demostra el paper que van tenir els artesans que van practicar una tècnica antiga i van aconseguir comercialitzar-la amb criteris moderns. També ens ajuda a valorar com eren aquests tallers, planteja la necessitat d'estudiar la relació que hi ha entre el disseny i la tècnica, ens assenyala la multitud d'encàrrecs que l'autor va rebre i en fa una anàlisi minuciosa que ens ajuda a apropar-nos a l'artista, al seu entorn i, en definitiva, a fer una àmplia valoració de la seva valuosa producció. Aquest llibre explica el paper que, com a creador, va tenir Santiago Padrós, el d'un estimable dissenyador de mosaics, i no pas el d'un mosaïcista, ja que els veritables artífexs de l'obra musiva a ell atribuïda foren una sèrie de persones, de les quals, fins a la present recerca, no se n'havia parlat mai, i a aquestes persones Ana Fernández fa un reconeixement important.

Mercè Borràs i Roca

Historiadora i Catedràtica d'Institut

FERRAN I GÓMEZ, Domènec (coord.); RAMOS I SERRA, Gemma (textos); LLORDÉS, Teresa (fotografies). **Josep Rigol i Fornaguera, l'home, l'artista i el mestre.** Terrassa: Ajuntament de Terrassa. Regidoria de Cultura. Museu de Terrassa, 2011 ("Catàlegs del Museu", núm. 18). 72 pàgines.

Amb motiu del 25è aniversari de la mort de Josep Rigol, el Museu de Terrassa ha edi-